

Nr 280.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till lag innefattande tillägg till 17 kap. 4 § handelsbalken; given Stockholms slott den 7 september 1914.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag innefattande tillägg till 17 kap. 4 § handelsbalken.

Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Steno Stenberg.

Förslag

till

L a g**innefattande tillägg till 17 kap. 4 § handelsbalken.**

Såsom tillägg till 17 kap. 4 § handelsbalken förordnas, att där betjänters, tjänstehjons eller andra arbetares avlöning för tid mellan den 31 juli 1914 och den 1 mars 1915 bevakas i husbondes eller arbetsgivares konkurs, som börjar före den 1 januari 1916, löntagaren eller annan, till vilken fordringen övergått, skall åtnjuta den för sådan fordran i nämnda lagrum stadgade förmånsrätt, ändå att fordringen ej skulle, enligt vad där sägs, med dylik rätt utgå.

Denna lag skall träda i kraft genast efter utfärdandet.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott måndagen den
31 augusti 1914.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
 VON SYDOW,
 friherre BECK-FRIIS,
 STENBERG,
 LINNÉR,
 MÖRCKE,
 VENNERSTEN,
 WESTMAN,
 BROSTRÖM.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anförde chefen för civildepartementet, statsrådet von Sydow följande:

»För bevarande av vårt lands ekonomiska styrka är det utan tvivel av synnerlig vikt, att verksamheten inom landets näringsliv i största möjliga utsträckning fullföljes även under den nuvarande kritiska situationen. Näringarna hava härvid att kämpa med betydande svårigheter. Vissa av dem torde göra sig gällande för så gott som alla företag. Så är fallet

med den av knappheten på penningmarknaden föranledda svårigheten att anskaffa erforderligt rörelsekapital och det härmed sammanhängande förhållandet, att tillgängligt kapital ställes till förfogande endast på strängare villkor än eljest. Likaså lida de produktiva näringarna allmänt därav, att tillverkningskostnaderna ökas genom stegring av prisen å stenkol och vissa råmaterialier. För åtskilliga näringsgrenar, särskilt i stor omfattning för sådana som arbeta för export, kommer härtill att avsättningen av deras alster försvårats och förminskats.

De förhållanden, med vilka näringslivet sålunda för närvarande har att räkna, medföra helt naturligt svårigheter, även då det gäller avlönings utbetalande till den inom näringarna anställda personal. För många företag lär ställningen vara sådan, att deras verksamhet måste helt eller delvis inställas, om de icke genom någon särskild anordning för en tid erhålla lindring i förpliktelsen att enligt gällande avtal utbetala full lön till sina arbetare. Bland de olika utvägar i detta avseende, som varit på tal mellan arbetsgivar- och arbetarorganisationer, synes en vara särskilt förtjänt av uppmärksamhet. Det har nämligen föreslagits, att enligt överenskomelse mellan arbetsgivare och arbetare de senare skulle någon tid åtnöjas med att omedelbart utbekomma allenast en del av arbetslönen samt arbetsgivaren vara berättigad att innehålla den återstående delen, med skyldighet för honom att utbetala densamma till arbetarna efter viss skälig tid, då ett mera normalt tillstånd kunde antagas hava återinträtt. Dylika överenskomelser lära väl icke från arbetsgivarnas sida ifrågasättas i andra fall än då sådant är nödvändigt för att verksamheten över huvud taget skall kunna fortsättas. Under dessa förhållanden torde emellertid en uppgörelse i antydd riktning innebära fördelar även för arbetarna. En tids uppskov med vissa lönebelopps utbetalning bör nämligen, huru kännbart det än må vara, medföra mindre olägenheter för en arbetare, än om han genom inställande av arbetsgivarens rörelse helt och hållet ginge miste om avlöning eller, såsom också kunde förekomma, genom arbetstidens förkortande finge ej blott sin omedelbara inkomst utan hela avlöningen förminskad.

Av förhandlingarna vid ett möte, som på kallelse av statens arbetslöshetskommission under mitt ordförandeskap nyligen ägt rum mellan representanter för de större arbetsgivar- och arbetarorganisationerna, synes framgå, att det ej saknas utsikter för att berörda utväg till frågans lösning skulle kunna komma till ganska vidsträckt användning. Ett villkor härför torde emellertid, enligt vad under samma förhandlingar framhölls, vara att arbetarna bättre än enligt nu gällande lag tryggas i sitt anspråk på att även i händelse av arbetsgivarens obestånd utbekomma de belopp, som denne skulle äga rätt att innehålla. 17 kap. 4 § handelsbalken, som stad-

gar förmånsrätt i arbetsgivares konkurs för betjänters och tjänstehjons lön för sista året, tillerkänner samma förmånsrätt åt annan arbetares dagspenning eller avlöning, men blott om den ej stått inne längre än tre månader efter förfallodagen. De vid mötet uttalade önskningarna gingo särskilt ut på att den tid, för vilken andra arbetare än betjänter och tjänstehjon åtnjuta förmånsrätt för lönefordringar, måtte utsträckas t. ex. till sex månader.

Det synes mig vara av förhållandena påkallat, att en lagändring i den sålunda angivna riktningen kommer till stånd. Densamma torde lämpligen böra avse även sådan vid de nya bestämmelsernas ikraftträdande redan intjänat avlöning, som belöper på tiden efter den nuvarande ekonomiska situationens början eller, för att räkna med hel kalendermånad, från och med den 1 innevarande augusti. I fråga om avlöning, som sedermera intjänas, torde, i betraktande av ovissheten huru länge det nu förefintliga behovet kommer att fortfara, stadganden böra för närvarande meddelas endast med avseende å en ganska kort tid, förslagsvis sträckande sig till den 1 mars 1915. Före nämnda tids utgång får med hänsyn till den dåvarande ställningen prövas, huruvida därefter förfallande avlöning bör bli föremål för liknande bestämmelser.

Det avsedda syftet torde emellertid icke kunna vinnas allenast genom att till sex månader förlänga den tid efter förfallodagen, under vilken arbetares lönefordran kan med bibehållen förmånsrätt inestå hos arbetsgivaren. Skulle en arbetsgivare, som genom överenskommelse med arbetarna fått rätt att innehålla viss del av den på tiden till den 1 mars 1915 belöpande lönen, nödgas att inom sex månader efter den vanliga betalningstiden och sålunda delvis redan i januari nästa år gälda innehållna belopp samt från den 1 mars samma år vara pliktig såväl att betala full lön för arbete, vilket därefter utföres, som ock att efter hand erlägga de belopp, för vilka förmånsrättstiden av sex månader snart vore ute, kunde nya svårigheter lätt uppstå. Det synes därför vara nödvändigt att avfatta bestämmelsen i ämnet så, att anstånd kan, utan förlust av förmånsrätt för arbetaren, lämnas arbetsgivaren för längre tid. Lämpligen torde för arbetarnas ifrågavarande fordringar kunna medgivas förmånsrätt i konkurs, som börjas före den 1 januari 1916, oavsett huru länge fordringen i det särskilda fallet stått inne. Härigenom beredes en särskilt för arbetsgivare inom vissa industrier värdefull möjlighet att erhålla så långt anstånd med utbetalningen av inestående belopp, att till deras gäldande kan användas likviden för produkter, som utskeppas under sommarmånaderna nästa år.

Enligt nu angivna grunder skulle en arbetare kunna i arbetsgivarens konkurs åtnjuta förmånsrätt för lön, som belöper å tiden från och med den 1 augusti 1914 till den 1 mars 1915, eller alltså för sju månaders lön. Härtill kommer, att, om konkursen börjas först någon tid efter sistnämnda dag, arbetaren kan enligt stadgandena i 17 kap. 4 § handelsbalken fordra förmånsrätt för lön under den mellanliggande tiden, dock högst för tre månader. Den längsta tid, för vilken arbetarens lön skulle kunna utgå med förmånsrätt, komme alltså att utgöra tio månader.

Då betjänter och tjänstehjon enligt gällande bestämmelser åtnjuta ifrågavarande förmånsrätt för hela det sista årets lön, skulle, även efter sådan lagändring som jag nu förordat, dessa båda klasser av befattningshavare så till vida intaga en fördelaktigare ställning än andra arbetare. I ett annat avseende skulle emellertid ett motsatt förhållande komma att inträda, i det att nämligen förmånsrätten för andra arbetares avlöning kunde sträcka sig längre tillbaka i tiden från konkursens början. I en konkurs, som börjades i december 1915, skulle sådana arbetare kunna med förmånsrätt utfå lön för de fem sista månaderna av år 1914, under det att av betjänters och tjänstehjons lön för samma tid endast någon ringa del kunde utgå med förmånsrätt. Det torde icke vara förenligt med rättvisa och billighet, att sålunda, kanske inom samma företag, de arbetare och andra befattningshavare med mera fast anställning, beträffande vilka bestämmelserna om betjänter och tjänstehjon anses äga tillämpning, skulle i nämnda hänseende hava sämre rätt än de mera löst anställda arbetarna. Med hänsyn härtill och då för övrigt de skäl, som tala för en tillfällig utvidgning av lönefordringars förmånsrätt, torde i huvudsak äga giltighet, även då dylika fordringar tillkomma befattningshavare i en något tryggare ställning, synes det mig vara lämpligt att låta den nya bestämmelsen i ämnet omfatta såväl betjänters och tjänstehjons som andra arbetares avlöning för ifrågavarande tid.

I regel torde vid överenskommelserna mellan arbetsgivare och arbetare de förra komma att förplikta sig till utgivande av förbindelser å de lönebelopp, med vilkas utbetalning de skola erhålla anstånd. Att dylik förbindelse utfärdats, bör emellertid icke göras till villkor för åtnjutande av den utvidgade förmånsrätten.

Särskilt med hänsyn därtill att en arbetare kan behöva använda sin lönefordran till likvid av skuld eller såsom säkerhet för kredit, är det av vikt, att förmånsrätten må kunna göras gällande, även då fordringen kommit i annans hand än arbetarens. Då det möjligen kan vara föremål för olika meningar, om så skulle bliva förhållandet utan särskild bestämmelse därom, torde en sådan böra meddelas.

Av stadgandet i 17 kap. 17 § handelsbalken följer, att, om arbetsgivare utfäst ränta å innestående lönebelopp eller sådan eljest skall utgå, räntefordringen åtnjuter samma förmånsrätt som lönebeloppet.

Då den vidare handläggningen av frågan om nu berörda lagändring ankommer på justitiedepartementet, tillåter jag mig hemställa, att föreliggande ärende måtte dit överlämnas.»

I denna hemställan instämde statsrådets övriga ledamöter;

och tacktes Hans Maj:t Konungen till densamma lämna bifall.

Ur protokollet

C. H. Sjöcrona.

*Utdrag av protokollet over justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
måndagen den 31 augusti 1914.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Hasselrot anförde följande:

»På anmodan av chefen för civildepartementet har jag låtit inom justitiedepartementet utarbета ett förslag till lag innefattande tillägg till 17 kap. 4 § handelsbalken. Detta förslag har till ändamål att, i enlighet med vad nämnde departementschef nyss anfört, bereda arbetare utvidgad förmånsrätt för lönebelopp, med vilkas utbetalning de till följd av nuvarande kritiska förhållanden kunna komma att medgiva arbetsgivarna någon tids anstånd. Förslagets innehåll överensstämmer med de av samme departementschef angivna grunder.»

Föredragande departementschefen uppläste härefter ifrågavarande lagförslag, av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar, och hemställde,

att för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål lagrådets utlåtande över förslaget måtte inhämtas genom utdrag av protokollet.

Till denna hemställan, som biträdades av statsrådets övriga ledamöter, tacktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet

N. Beite.

Förslag

till

L a g**innefattande tillägg till 17 kap. 4 § handelsbalken.**

Såsom tillägg till 17 kap. 4 § handelsbalken förordnas, att där betjänters, tjänstehjons eller andra arbetares avlöning för tid mellan den 31 juli 1914 och den 1 mars 1915 bevakas i husbondes eller arbetsgivares konkurs, som börjar före den 1 januari 1916, löntagaren eller annan, till vilken fordringen övergått, skall åtnjuta den för sådan fordran i nämnda lagrum stadgade förmånsrätt, evad fordringen stått inne längre eller kortare tid.

Denna lag skall träda i kraft genast efter utfärdandet.

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd onsdagen den
2 september 1914.*

Närvarande:

Justitieråden THOMASSON,
SVEDELIUS,
Regeringsrådet THULIN,
Justitierådet friherre LEIJONHUFVUD.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 31 augusti 1914, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till lag innefattande tillägg till 17 kap. 4 § handelsbalken.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av t. f. byråchefen för lagärenden, häradshövdingen Herman Falk.

Förslaget föranledde följande yttranden:

Justitierådet friherre *Leijonhufvud*:

Föreliggande lagförslag avser att under nuvarande tryckta ekonomiska förhållanden bidra till upprätthållandet av verksamheten inom landets näringsliv. För sådant ändamål skulle genom en utvidgning av förmånsrätten för avlöning, som inestår hos arbetsgivare, befordras överenskomelser, enligt vilka arbetstagarna skulle åtnöjas med att för någon tid utbekomma endast en del av den intjänta lönen, under det att återstoden skulle av arbetsgivaren utbetalas först då mera normala förhållanden inträtt.

Förslagets berörda syfte är onekligen värt allt beaktande; ifrågasättas kan dock, huruvida för dess vinnande den lagändring, som förslaget innebär, kan anses nödig eller ens lämplig.

Beträffande betjäntes och tjänstehjons lön torde den föreslagna utvidgningen av förmånsrätten sakna större betydelse; enligt vad chefens för civildepartementet yttrande till statsrådsprotokollet utvisar har densamma

knappast ifrågasatts såsom i sak behöfvlig utan huvudsakligen för att full likställighet måtte vinnas med de regler om förmånsrätten för andra arbetares lön, som förslaget upptager.

Vad angår sistnämnda förmånsrätt har med den ändrade lydelse, som hithörande stadgande i 17 kap. 4 § handelsbalken för säkerställande av s. k. ackordsöverskott erhållit genom lagen den 10 juni 1910, förmånsrättens åtnjutande ställts i samband med lönens förfallotid. Därmed har ock — ehuru ej vid lagens stiftande åsyftat — en utsträckning av förmånsrätten för annan lön än ackordsöverskott inträtt. Möjlighet har öppnats för arbetsgivare och arbetare att, genom avtal om senare förfallodag för större eller mindre del av arbetslönen än som skulle gälla för den övriga delen, trygga förmånsrätten för de lönemedel, som sålunda skulle innestå hos arbetsgivaren. Genom dylika avtal kunna följaktligen redan med nuvarande lagstiftning vinnas, om ock ej fullt med samma smidighet och i samma omfattning så dock i väsentlig mån, de fördelar för parterna, som förevarande förslag är ämnat att bereda. Och större svårighet torde icke möta för träffande av avtal med sådant innehåll som det nu angivna än för ingående av överenskommelser av den art, som förslaget förutsätter.

Även om det från en synpunkt sett kan finnas fördelaktigt, att arbetsgivare och arbetare hava möjlighet att på nyss antytt sätt ordna avlöningsförhållandena, torde å andra sidan icke böra förbises, att genom missbruk av denna möjlighet betydande olägenhet kan på annat håll uppkomma. Det torde vara allmänt erkänt, att befintligheten av s. k. tysta förmånsrätter, som icke hållas inom tillbörliga gränser, är ägnad att medföra allvarliga rubbningar av kreditväsendet och stora förluster för andra kreditgivare. Och tydligt är, att i förevarande fall lätteligen kan, därest utvägen att låta arbetslön delvis innestå väl en gång mera allmänt tillgripits, bliva fråga om synnerligen avsevärda belopp, som skulle komma att utgå med förmånsrätt framför t. ex. inteckningar. Då enligt min mening med gällande rätt överensstämmer, att fordran på innestående lön även efter överlåtelse från den ursprunglige fordringsägaren är förenad med den förmånsrätt, som denne kunnat påfordra, och överlåtelse av lönefordran således utan större svårighet kan användas såsom betalning av skuld eller såsom underlag för kredit, är ej uteslutet, att lönen i dess helhet eller en stor del därav kan få innestå. Under sådana förhållanden synes knappast önskvärt att en ny lagstiftning i ämnet, som direkt visar hän på ett förfarande, vilket lätt kan obehörigen utnyttjas, utan att dock innefatta något skydd mot sådant missbruk, kommer till stånd.

Med hänsyn till det sålunda anförda finner jag mig icke kunna tillstyrka, att förslaget upphöjes till lag.

För den händelse så finnes böra ske, hemställer jag, i anslutning till min nyss uttalade uppfattning, huru nu gällande lag bör tolkas i fråga om förmånsrättens fortvaro efter lönefordrans överlåtelse å annan, att vad förslaget i sådant hänseende stadgar måtte utgå. Stadgandets bibehållande skulle snarast åstadkomma tvivelsmål beträffande berörda tolkningsfråga.

Regeringsrådet *Thulin*:

Ifrågavarande förslag synes huvudsakligen avse: *dels* att bereda möjlighet till sådan överenskommelse mellan arbetsgivare och arbetare, att de senare under någon tid åtnöjas med att omedelbart utbetomma endast *en del* av arbetslönen samt arbetsgivaren berättigas att innehålla den återstående delen med skyldighet för honom att utbetala densamma till arbetarna efter viss skälig tid, då ett mera normalt tillstånd kan antagas hava inträtt, *dels* ock att detta må kunna ske i sådan form, att arbetaren blir i tillfälle använda sin lönefordran till likvid av skuld eller såsom säkerhet för kredit.

Om än förstnämnda syfte i väsentlig mån redan torde kunna vinnas enligt 17 kap. 4 § handelsbalken efter den lydelse detta lagrum erhållit genom lagen den 10 juni 1910, då arbetsgivare och arbetare lära vara oförhindrade att för hela eller viss del av lönen utsätta förfallodagen, från vilken förmånsrätten räknas, till den tid, som för dem må anses lämpligast, synes — trots de betänkligheter, som möta mot en utsträckning av de tysta förmånsrätterna — icke något väsentligt vara att erinra mot att med hänsyn till nu rådande förhållanden ökad förmånsrätt under de i förslaget upptagna enklare formerna beredes de i förslaget avsedda fordringar. Dock synes viss begränsning i förmånsrättens omfattning kunna ske, utan att därigenom ovannämnda syfte rubbas.

Enligt förslaget kan förmånsrätten avse hela lönen. Då förmånsrätten förklarats vara överlåtbar, möter ej hinder t. ex. för en sådan anordning, att lönen i dess helhet utbetalas till arbetaren genom annan person mot anvisningar, för vilka sedan förmånsrätt skulle åtnjutas. Tager man hänsyn därtill, att t. ex. vid en fabrik med 1,000 arbetare, med en medelavlöning av 4 kronor per dag, under en tid av sex månader avlöningen uppgår till över 600,000 kronor, samt att vid sidan därom för i lag stadgad tid förmånsrätt enligt 17 kap. 4 § handelsbalken i dess nuvarande lydelse kan göras gällande, finner man, att vid eventuell konkurs avsevärda belopp kunna komma att utgå med förmånsrätt, på bekostnad av fordringsägare, som ej kunnat förutse en sådan inskränkning i deras måhända på inteckning stödda rätt. Liknande missbruk torde väl även kunna i viss grad ske redan med tillämpning av 17 kap. 4 § handels-

balken, särskilt efter den lydelse detta lagrum erhållit genom lagen den 10 juni 1910. Den av departementschefen omförmälda ovissheten, om förmånsrätten må anses överlåtbar, synes emellertid hava förhindrat, att avsevärda olägenheter därav hittills uppkommit. Undanröjes genom uttrycklig lagbestämmelse tvekan härutinnan beträffande nu ifrågasvarande lönefordringar, synas särskilda åtgärder till förminskande av dylika olägenheter böra vidtagas, och torde i sådant avseende den begränsning i förmånsrättens omfattning kunna och böra ske, att den, på sätt väl ock varit förslagets syfte, allenast kommer att avse viss del — förslagsvis en fjärdedel eller högst en tredjedel — av den i penningar bestämda lönen. Någon svårighet för arbetsgivaren att vid meddelande av förbindelse å innehållet lönebelopp jämväl angiva, om det faller inom den sålunda angivna maximigränsen, torde ej föreligga.

I syfte att arbetaren må bliva i tillfälle att använda sin lönefordran till likvid av skuld eller såsom säkerhet för kredit har i förslaget gjorts ett tillägg, som tydligen angiver, att fordran må kunna överlätas med bibehållen förmånsrätt. Göres ej sådan begränsning, som ovan ifrågasatts, synes det tveksamt, om dylik överlåtelse av förmånsrätten lämpligen bör vara medgiven. I varje fall torde tillägget ej kunna kvarstå i nuvarande form. I den mån betjäntes, tjänstehjons och arbetares lönefordringar redan nu kunna överlätas med bibehållen förmånsrätt, är stadgandet ej endast överflödigt utan även vilseledande. Anses en förklaring härutinnan böra meddelas, lär den böra omfatta även de lönefordringar, som avses i 17 kap. 4 § handelsbalken.

Justitieråden *Thomasson* och *Svedelius*:

Vi dela visserligen de ovan uttalade betänkligheterna mot en utsträckning av de s. k. tysta förmånsrätterna. Även med nu gällande lag skulle emellertid, där fortsättandet av en industriell verksamhet betingades av att arbetarna låte större eller mindre del av arbetslönerna stå inne hos arbetsgivaren, saken kunna ordnas på ett sådant sätt, att arbetarna erhöles förmånsrätt för innestående lönebelopp i lika stor omfattning, som lagförslaget vill bereda. Det lär dock få antagas, att så ej alltid skulle komma att ske. Mindre tillfredsställande måste det likväl anses vara, om arbetarnas säkerhet gjordes beroende av den omständigheten, huruvida avtalet med arbetsgivaren innefattade en bevislig bestämmelse om en tillräckligt långt framskjuten förfallodag för de löner, som lämnades innestående. Vid sådant förhållande och då vi icke tro oss hava anledning befara större vådor för fastighetskrediten av den ifrågasatta lagstiftningen, som skulle äga giltighet endast för kortare tid, anse vi oss icke böra avstyrka anta-

gandet av lagförslaget, varigenom under nuvarande tryckta förhållanden näringslivet synes kunna främjas.

Vi instämma i justitierådet friherre Leijonhufvuds hemställan, att vad förslaget innehåller i fråga om förmånsrättens fortvaro efter lönefordringens överlåtelse å annan måtte såsom överflödigt och vilseledande utgå.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
måndagen den 7 september 1914.*

Närvarande:

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: VON SYDOW,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Efter gemensam beredning med chefen för civildepartementet anmälde tillförordnade chefen för justitiedepartementet statsrådet Stenberg lagrådets den 2 innevarande september avgivna utlåtande över det den 31 nästlidna augusti till lagrådet remitterade förslaget till lag innefattande tillägg till 17 kap. 4 § handelsbalken.

Sedan föredraganden redogjort för utlåtandets innehåll, anförde han följande:

»I fråga om de betänkligheter, som föranlett en ledamot av lagrådet att avstyrka förslagets upphöjande till lag, torde jag få hänvisa till vad de båda ledamöter, som avgivit ett gemensamt yttrande, anfört beträffande de förhållanden nämnda betänkligheter avse.

Den av en annan ledamot föreslagna begränsningen av ifrågavarande förmånsrätt till någon viss del av lönefordringarna torde vara för- enad med stora praktiska svårigheter, och en ändring av förslaget i denna riktning synes därför icke kunna förordas.

Lagrådets samtliga ledamöter hava framställt anmärkningar mot den föreslagna bestämmelsen att förmånsrätten skall tillkomma ej blott lönta- garen utan även annan, till vilken fordringen övergått. Av chefens för

civildepartementet yttrande till statsrådsprotokollet den 31 augusti 1914 framgår, att denna bestämmelse införts i förslaget endast för att undanröja all möjlighet till tvekan om det i bestämmelsen angivna förhållandet. Den av lagrådets flertal uttalade meningen, att enligt en riktig tolkning av gällande rättsregler förmånsrätten skulle även utan särskilt stadgande åtfölja fordringen vid dess övergång i annans hand, överensstämmer alltså med den uppfattning, som gjorde sig gällande redan vid förslagets tidigare behandling inför Eders Kungl. Maj:t. Denna tolkning synes dock icke vara så självklar, att man med full trygghet kan låta bestämmelsen såsom överflödig utgå ur förslaget. Något allmänt stadgande i ämnet finnes ju icke, och ej heller har frågan blivit på ett avgörande sätt löst genom rättsskipningen. Man synes därför icke utan vidare kunna taga för givet, att den nu såsom riktig betecknade tolkningen skulle omfattas av alla domstolar, och än mindre att densamma städse skulle stå fullt klar för allmänheten. För vinnande av förslagets syfte har det emellertid stor betydelse, att en lönefordran skall kunna användas till likvid av skuld eller såsom säkerhet för kredit, och då sådant skulle vara försvårat eller förhindrat, om en överlåten fordrans förmånsrätt ansåges tvivelaktig, synes det vara önskvärt, att sagda bestämmelse bibehålles i förslaget.

Någon mera avsevärd fara för att bestämmelsen skulle, såsom inom lagrådet anmärkts, verka vilseledande torde, med hänsyn till de säregna förhållandena i nu föreliggande fall, knappast vara för handen. Under förslagets handläggning har ju från olika håll tydligt och bestämt uttalats, att enligt gällande lag, rätt tillämpad, förmånsrätten för lönefordran medföljer vid överlåtelse av fordringen. Att i en provisorisk lag, avsedd för ett område, där det är särskilt angeläget att otvetydigt fastslå denna tillämpning, en uttrycklig bestämmelse i ämnet meddelas, synes icke böra föranleda något missförstånd om att samma regel skall fortfarande äga giltighet även utanför området för den föreslagna lagen.

Jag anser mig därför böra hemställa, att förslaget i nämnda hänseende lämnas oförändrat.

En mindre, redaktionell jämkning av förslagets lydelse synes lämpligen kunna vidtagas».

Föredraganden uppläste härefter ifrågavarande lagförslag, med den avfattning detsamma genom berörda jämkning erhållit, och hemställde, att förslaget måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

I denna hemställan instämde statsrådets övriga ledamöter;

och tacktes, med bifall därtill, Hans Maj:t Konungen förordna, att till riksdagen skulle avlåtas proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet

Israel Myrberg.
